

B. M. II 314.

X 187797A

h. bi, 13.

Q. D. B. V.

II k
3120

EXERCITATIO IURIS FEUDALIS,
De

FIDE VA. SALLITICA, 7.

Quam

PRAESIDE

IO. HENRICO BERGERO, D.
Potentissimi Regis Polon. & Elect. Saxonis
in summo Provocationum Iudicio Consiliario, Colle-
giorumque Iuridicorum quae Vitembergae, sunt, nec non Iudicii
Inferioris Lusatiae Assessore,

magno studiorum suorum Patrono,

Ad Diem V. Januarii, Anno cIo 1o6 XCIX.

In Auditorio Ictorum

publico examini submittet

AUCTOR ET RESPONDENS

GEORGIUS RUDOLPHUS de *Mann*

Eques Misnicus.



VITEMBERGAE,

Prelo CHRISTIANI SCHROEDERI, Acad. Typ.

Georgs

18



EXERCITATIONE JURIS FEUDALIS

REVERENDISSIMO AC SERENISSIMO
PRINCIPIS ET DOMINO

DN. CHRISTIANO

AUGUSTO
EPISCOPO JARINENSIS

DUCI SAXONIAE, PULVICI, CLIVIAE
ET MONTIUM, NEC NON ANGRIAE ET
WESTPHALIAE, LANDGRAVIO THURINGiae
GAE, MARCHIONI MISNIAE, ET UTRIVS
QUE LUSATIAE, RORRINCLIBENNE, COLLE-
BERGAE, ARCHIDIOCESES COLONIENSIS
CAPITULI PRÆPOSITO ET THESAURAR-
RIO, COMITUM MARGAE ET RAVENBER-
GAE, UT ET COMITATUS JARINENSIS
DYNASTÆ RAVENSTEINI, ET COM-
MENDÆ IN THURINGIA VICA-

RIO SUMMO, HONORARI

GEORGII RUDOLPHI de Sphing

Legis Milicis

WITTEMBERGAE

Prælo Christiani Schröderi Acad. Typ.



REVERENDISSIMO AC SERENISSIMO
PRINCIPI ET DOMINO,
DN. CHRISTIANO
AUGUSTO,
EPISCOPO JAURINENSI,
DUCI SAXONIÆ, JULIACI, CLIVIÆ
ET MONTIUM, NEC NON ANGRIÆ ET
WESTPHALIÆ, LANDGRAVIO THURIN-
GIÆ, MARCHIONI MISNIÆ, ET UTRIUS-
QUE LUSATIÆ, PROPRINCIPI HENNE-
BERGÆ, ARCHIDIOECESIOS COLONIENS.
CAPITULI PRÆPOSITO ET THESAURA-
RIO, COMITI MARCÆ ET RAVENSBER-
GÆ, UT ET COMITATUS JAURINENSIS,
DYNASTÆ RAVENSTEINII, ET COM-
MENDÆ IN THURINGIA VICA-
RIO SUMMO,
• &c. &c. &c.

REVERENDISS. AC SERENISSIMI

SERENISSIMO PRINCIPI

ET DOMINO,

DN. FRIDERICO

HENRICO,

DUCI SAXONIÆ,

JULIACI, CLIVIÆ ET MONTIUM, NEC

NON ANGLIÆ ET WESTPHALIÆ, LAND-

GRAVIO THURINGIÆ, MARCHIONI MIS-

NIÆ ET UTRIUSQUE LUSATIÆ, PRO-

PRINCIPI HENNEBERGÆ, COMITI MAR-

CÆ ET RAVENSBERGÆ, DYNA-

STÆ RAVENSTEINII,

&c. &c. &c.

DOMINIS SUIS CLEMENTISSIMIS.

REVERENDISS. AC SERENISSIMI

PRINCIPES,

DOMINI CLEMENDISSIMI.

CUm laudare Principes, & per hoc posteris velut specula lumen, quod sequantur, ostendere, onerosum sit ac plane superbum, tum facile veniam mihi quemlibet daturum credo, si de Vestris, REVERENDISS. ET SERENISS. PRINCIPES, virtutibus, Principibus dignissimis, quaedam tradere ausus haud fuero. Nam hoc suscipiens aut arrogantiae notam incurrerem, quia iam olim Serenissima stirps SAXONUMBURGICA, rebus non minus bello, quam regendi prudentia, praeclare gestis, immortalitate fuit dignissima, & tales semper produxit Principes, ad quorum vitam, tanquam censuram, eamque perpetuam, se alii dirigerent;

A 3

gerent;

gerentꝫ aut non parum verendum esset, ne
quae si prolaturus, tam egregiis factis, tam
splendidissimis virtutibus longe superentur.
Certe si nihil aequè Principes commendat
gentibus, quam clementia, atque haec vir-
tus Principibus solis sit propria, quid obstat,
quo minus in vobis imprimis, REVEREN-
DISS. ET SERENISS. PRINCIPES, illam
eveham, atque patrimonio quasi vestro ad-
dicam. Nec est, quod hac in re alienis me
confirmem exemplis, Charissimum enim Pa-
rentem meum, atque totam familiam inspi-
cienti, tanta occurrunt Clementiae atque
munificentiae argumenta, ut ingratum me,
meosque morituros, summopere doleam.
Parentem quidem, quod aequè a MAURITIO,
SERENISSIMO PATRE, PIAE
AC GLORIOSISSIMAE MEMORIAE, ac
munificentissimo & felicissimo eiusdem suc-
cessore, ad munera subeunda dignus iudica-
tus, nec minus a vobis, REVERENDISS.
AC SERENISS. PRINCIPES sum-
mis cumulatus fuerit beneficiis. Quam
gratiam

gratiam, tanta benignitate largitam, & ipse,
& nos, per vitae spatium submissa, qua de-
cer humiliqve pietate, venerabimur. Tam
insignibus ergo & locupletissimis testibus ful-
citus, quid longius abesse confidam, quam
quod adversum mihi & grave eveniret? quid
aliud expectem, quam indulgentiorem au-
daciae aut temeritatis veniam? si subjectissi-
mi obsequii monumento, quod ex Acade-
mia Vitembergensi brevi discessuro, atqve
ad externos, cultus capiendi causa, abitum
paraturo, extruere licuit, Nomina Vestra,
REVERENDISS. ET SERENISS. PRINCIPES,
inscribam, atqve inde bonum faustumqve
rebus meis omen pollicear. Non quidem
argumenti ornatus dignitatisqve fiducia,
quae nulla esse intelligo, eo nitor, sed in so-
la Clementiae spe requiesco ac laetor. Hoc
itaqve quale quale Schediasma Academicum,
REVERENDISS. AC SERENISS. PRINCIPES,
pro ea, quae Vestra est Clementia accipietis,
atqve familiam nostram gratia nunquam de-
stituere dignabimini; ita, ut & mihi, & Fra-
tribus,

tribus, quorum alter armis tractandis assue-
tus in Polonia militat. alter vero a TE CLE-
MENTISSIME PRINCEPS, FRIDERICE
HENRICE, summis ac munificentiae plenis
iam olim per aliquot annos affectus fuit bene-
ficiis, devotissimos nos fateri INCLYTAE
DOMUS SAXO-NUMBURGICAE
servos liceat. Cuius felicitas ut perennis sit,
ut magis ac magis firmetur & stabiliatur, at-
que temper florentissima, existat, supplicibus
quotidie veneratur supremum Numen pre-
cibus

SERENITATUM VESTRARUM

*Humillimus atque subiectissimus
servus*

Georgius Rud. de **Räyn.**



HENRICE, summis ac magnificentissimis
S. I. olim per aliquos annos affectus fuit bene-

Dum Vasalliticae Fidei natu-
ram & indolem ambitumque ex-
plicare ingredior, nihil a re ad-
missurum me spero, si quae ad ver-
borum Etymologiam pertinent,
obiter tantum, & velut in trans-
cursu, attigero. Nam FIDEI vocem Latinam &
primigeniam esse, nisi G. I. VOSSIO, quia FIDE esse
contendit, ut Graecis πίστις a πίμπαι, credendum, de
art. Gramm. L. 2. c. 17. p. m. 77., nemo est, qui ignoret:
at Vasalli vocabulum, unde Vasallitica nobis dicitur
fides, aliena insuper ab ortu suo flexione, ni fallor,
corruptum, adeo obscurae & incertae est originis, ut
quanquam natum in Germania tantum non fate-
antur omnes, in indicando tamen undegenitum
sit, aut fluctuent & haesitent plerique, aut mirum in
modum inter se dissentiant. Documento sint ea,
quae apud CVIACIVM, HOTOMANNVM, STRV-
VIVM, aliosque, inprimis vero apud CAROLVM
DVFRESNE, profapia pariter & doctrina multo
nobilissimum Virum, in *Glossar. med. & inf. Lat. t. 3.* sub
voce Vasalli leguntur, qui in enumerandis variorum
variis opinionibus & investigandis etiam vocis nata-
libus omnium videtur industriam superasse: Ut mul-
tum adeo operae ponendum mihi non existimem,

B

in

in ea inprimis re, quae illi, quod prae manibus est, instituto nihil prorsus praeiudicii afferre videtur. Illam interim spero datum iri veniam, quam diu iam magni nominis vir G. Io. VOSSIVS de vit. Serm. L. 1. c. 7. p. m. 11. utentibus Feudi vocabulo indulget, etsi is, eodem loco p. 10. quantum ad Vasalli vocem attinet, par ius concedere, religioni sibi duxerit, CLIENTISQVE, FIDUCIARII aut BENEFICIARII, ut alibi quoque Lib. 2. c. 19. praetulerit nomen.

§. II.

Magis profutura in rem praesentem poterant videri ea, quae ad varios vocabulorum significatus discernendos pertinent. Sed nec in hoc quidem genere multum mihi desudandum arbitror. Enimvero quaequam Vasalli vocem omni tempore eandem haud obtinuisse notionem, fatendum fit, ut testantur apud CAROLVM DV FRESNE variorum scriptorum loca; attamen in consuetudinibus Longobardicis, iureque nostro Feudali, cuius hic auctoritate nitimur, non alio fere, quam vulgari & notissimo significato usurpatum legi, adeo credo certum est, ut famosior acceptio statim se prodat, neminemque in dubio relinquat. Vasallum ergo hic talem intelligimus, qui certam rem vel praedium iure utilis Domini ab altero sub lege fidelitatis accipit. Concessio enim beneficii, a parte concedentis, & promissio fidelitatis a parte accipientis, feudalem nexum inducunt, atque accipientem Vasallum constituunt. Hinc Vasallum Germanicè dicimus einen Lehn-Mann/ a verbo leihen/ quasi talis, cui aliquid utendum fruendum ab altero concessum. LUDVVELL. Synops. c. 2. p. 23. EUBEN. in Elect. Feud. c. 6. §. 7.

§. III.

tio, ad hoc speciale mandatum non habente, non va-
let, licet is, cuius nomine hic actus gestus est eum
raturum habeat arg. *L. 14. fin. ff. de constit. pecun. & L. 10.
pr. ff. de negotiis gest. L. 46. ff. solut. matrim.* SCHRAEDER.
P. VI. c. 4. n. 37. seq. Quodsi vero Dominus ex gravi iu-
staque causa praesentiam Vasalli requirat, ipse sane
fidelis, nisi iustam possit allegare excusationem, com-
parere, & iuramentum praestare tenebitur; quod
a Gallis frequenter receptum testatur *CUIACIUS tit.
4. lib. 2. HOTOM. in Disput. Feud. cap. 10. de invest. solemn.*
& iuri Civili scripto propter anceps periurii peri-
culum valde affine est, ag. *L. pen. §. bis ita. Cod. de
rebus cred. L. 2. §. 2. ff. rer. amot. L. 39. §. 1. ff. de procurat.
L. 123. ff. de R. I.* Huc quoque referendus videtur
HARTMAN. PISTOR. L. 2, qu. 47. n. ult. qui tradit, secun-
dum quorundam locorum iura & consuetudines prae-
sentiam Vasalli requiri. Quemadmodum in aula
Electoralis Saxonica investiendus, etiam simultanee
tantum, de Feudo novo, vel petens renovationem
investiturae, etiam simultanee solum, si iuramentum
Vasalliticum alias iam ante non praestitit, licet per-
sona illustris sit, ipse adesse debet, nec facile, nisi ob gra-
visimas causas, procurator admittitur, qui iurat in
animam constituentis, uti patet ex verbis Mandati il-
lius Ioann. Georgii IV. *de anno 1691.* Vbi: Und an-
fänglich zwar / nachdem ein ieder Vasall schuldig / seine Lehen
oder gesambde Hand zu rechter Zeit / und wo möglich in
eigener Person zuzuchen / und darbey die gewöhnliche Erb-
Huldigung und Lebens-Pflicht selbst abzulegen / so verse-
hen wir uns / die Unserigen werden solches gleichfalls in gus-
te Obacht zunehmen wissen / und sich dessen zuentbrechen
nicht unterstehen / sondern auffn Fall ihnen etwa erhebliche
Ver-

Verhinderungen vorfallen / so lange indult bitten / oder da
Ihnen selbst zuerscheinen gar nicht möglich / alsdenn erst
gewisse Personen an ihre statt / mit gnugsamen und in ihre
Seelen zuschweren deutlich eingerichteten Vollmachten ab-
ordnen. &c. Imo interdum nequit aliter, quam per
procuratorem, fidelitas iurari, nempe eius Feudi cau-
sa, quod conceditur Civitati, Collegio, aut simili cor-
pori: convenit enim tunc non singulos cives seu Col-
legas iurare, sed nomine universitatis seu totius Cor-
poris Syndicum *DUARENUS de Iure Feud. C. 13.* Par-
ratio quoque est in feudis Imperii, ut sc. investitura
ipsorum vel eius renovatio per Procuratorem fiat, si
Imperator praesentiam Vasalli non requirat. Vnde
& legati Principum absentiam Dominorum modeste
excusare solent. *Vid. Dn. STRYK. Examin. Juris Feud. c.*
12. qv. 22.

§. VII.

De Solennibus in Feudo adhibendis varia sunt
variarum Curiarum statuta. Secundum commune
Ius Feudorum requiritur inter alia, ut testes adsint,
& quidem duo. *II. Feud. 2.* quia sine legitima testifi-
catione vis investiturae sit nulla, *II. Feud. 32.*, & qui-
dem ut hi Pares sint Curiae, non extranei, *cit. loc.*
Nec minus Domini, quam Vasalli interest, Ius Feu-
dale Parum praesentiam requirere: Huius, ne igno-
tum & indignum sodalitate accipiat socium; Domini,
ne subornationis quid ab exteris excogitetur, aut pe-
riculum incurrat, acceptando personam, quam con-
silio Parium adhibito non admisisset. Quamvis cum
Dn. STRYKIO cit. cap. qv. 9. distingvi velim, inter testes
illos qui investiturae adhibendi; & inter illos, per
quos investitura probanda; ad hoc etiam extranei
suffici-

sufficient, qui deponere debent, se vidisse Pares Curiae adfuisse. *BITSCHIUS Comment. Feud. p. 573.* vel brevius: Distingvendum est inter solennitatum investiturae constitutionem, & probationem. Haec autem solennitas cum aliis in quibusdam Curiiis adhuc retinetur vigetque, teste *STRUV. S. I. F. c. 8. tb. 5. n. 4.* in aliis vero parum refert, Pares adhibeantur testes, an Principis Cancellarius, & consiliarii cum Secretario, ut in Saxoniae Ducatum Curiiis, an plane nulli, & scriptura potius, quam testium praesentia ad probationem actus requiritur, quae si fuerit a Domino subscripta, & sigillo peculiari aut maiori signata, cui subscriptio locum tenentis aut cancellarii accedere solet, Vasallum de iure suo plane securum reddit. *VULTEI. Lib. 1. cap. 7. n. 42.* Illud hoc loco monendum, varias scripturarum sive literarum, in Cancellariis nostris usitatarum, esse species, quarum prima est der Lehn-Brieff / in forma extensa cum subscriptione Domini & Praefidis Curiae feudalis. Ab hac differt der Muth-Zettel / quo Vasallus probat recognitionem sive renovationem, die Lehn-Muthung von Fällten zu Fällten / a se factam, atque commune quid est Vasallo & simultanee investito. Jener muthet die Lehn / dieser die gesambte Hand oder Mittbelehnschafft / beyden wird die Muthung bekant. Aliud iterum est der Indult-Schein / quo impubes consequitur dilationem petendi investituram, bis er Lehn-mündig wird / i. e. das XVIII. oder XXI. Jahr erfüllet. Aliud denique genus est der Diligens-Schein / quod petitur absente aut alia ratione impedito Vasallo vel simultanee investito, quominus intra tempus lege definitum investiturae renovationem petere possit.

C

§. IIX.

Handwritten signature or scribble, possibly reading "Muthung" or similar.



§. IIX. Reverentia tamen a Vasallo, etiam cum nullum
servitium pro feudo debetur, semper exhibenda est
Domino, quomodo autem hanc praestet, maxime va-
riant locorum consuetudines, neque hac de re quid-
quam in communi Feudorum Iure invenimus. De
consuetudine Imperatoris, quando nomine Imperii
feuda confert, praesertim si maiora fuerint, die *Jahr*
Lehn / videri & consuli potest *LIMN. tit. 2. I. P. L. 4. c.*
7. n. 42. A qua tamen submissione privilegio speci-
ali eximuntur Archiduces Austriae, qui equo insiden-
tes, baculum manu, ac Ducalem pileum capite ge-
stantes Imperatorem adeunt, nec pileum ante de-
trahunt, quam Imperatori, throno insidenti, fuerint
in equo proximi, uti testatur *LIMN. tit. 2. de I. P. L. 5.*
cap. 2. n. 30. Quamnam vero consuetudinem olim
Saxonia nostra observaverit, patet ex *Lehn-Recht* :
nach des Vatern Tode soll der Sohn binnen Jahr und
Tag zu dem Lehn-Herrn kommen / und soll ihm anbieten
seine Ritter-Dienst und Mannschafft mit aufgehobenem
Händen / und soll vor ihm also nahe stehen / daß er ihn er-
reichen mag / ob der Herr stehe; sitzt er aber so soll er sich
tieff neigen / oder vor ihn niederkniehen / und also sprechen:
Herr ich sinne und bitte von euch meine Lehn und Güter /
die ich mit Recht an mich gebracht habe / und beute euch
darumb meine Mannschafft und Ritter-Dienst / zum er-
sten / zum andern / und zum dritten mahl / und bitte das
eure Männer / so hier stehen / zu zeugen / *cap. 2. in pr. a*
quo scripto iure hodie in Saxonia parum receditur.
Investiendus enim supplici libello Domino desideri-
um suum de fidelitate facienda & investitura accipien-
da exponit, atque idem in termino comparens ore-
tenus;

tenus repetit; Deinceps ubi stipulata manu Cancel-
lario, fidelitatis iuramento praelecto, promiserit,
quod omnia exacte velit servare, iuramentum prae-
stat tribus anterioribus digitis in altum porrectis.
Conf. BEIER. ad Diff. Sch 5. tb. 18. Leiser. in Dissert. de
fide fidel. tb. 31.

§. IX.

Formulam ipsam quod spectat, qua fidem prae-
stat Vasallus, illa quoque in diversis provinciis diver-
sa est. Cum enim a Domini voluntate dependeat,
quam ab initio rei suae legem dicere velit, hinc con-
siliarii eius formulas concipere, easdemque Vasallis,
antequam iurent, communicare solent, & a genera-
li & brevi formula illa, ab initio usitata, qua fidelis
iurabat, se Domino suo fidelem futurum in tota vita
sine fraude ac dolo, CAROL. SIGONIUS de Regn. Ital.
L. 8. qv. 176. recedunt, praesertim quia nimia haec
generalitas captionibus atque fallaciis erat exposita,
arg. L. ult. Cod. de pact. & L. 5. n. de transact. Hinc si con-
suetudo vel statutum formam iuramenti, in C. 1. de
nova form. fid. c. de forma 22. qv. 2. traditam, mutave-
rit, Vasallus non secundum eam, sed secundum for-
mam, quam statutum vel consuetudo invenit, iura-
re cogi potest. ANDR. de ISERN cap. 1. pr. Trahere
huc lubet formulam, in Saxoniae Principum curiis
consuetam, quae talis est: Ihr sollet geloben und schwe-
ren / daß ihr dem Durchl. Fürsten und Herrn / Herrn N.
N. (tot. tit.) unserm gnädigsten Herrn / und seiner Durchl.
Männlichen Leibes Lehns = Erben / wollet getreue / hold /
gewärtig und gehorsam seyn / auch nicht in den Rath / viel-
weniger bey der That seyn / da wider Ihr Durchl. gehan-
delt

delt / und gerathschlaget würde / Ihrer Durchl. auch und
deroselben Erben / Frommen / Ehr und Nutz befördern /
Schaden warnen und wenden / nach euren besten Vermö-
gen / insonderheit / da ihr erführet / daß icht was Ihrer Durchl.
an Leib / Ehre / Würde und Stande / zugegen und Nach-
theil / oder Ihren Landen und Leuten / zu Abbruch von ie-
mand wolte vorgenommen werden / solches Ihrer Durchl.
offenbahren / und das durch euch / oder die Eurigen /
treulich verhüten / auch vor eure eigene Person wissentlich
nichts vornehmen / daß Ihrer Durchl. zu Schaden und
Nachtheil kommen möchte / und Ihrer Durchl. schuldige
Dienste / Pflicht und Gehorsam leisten / und sonsten alles
andere thun / halten und lassen / was getreue Unterthanen
gegen ihren Landes Fürsten und Obrigkeit von G^o St^o
tes / auch Rechts und Gewohnheit wegen / zu thun und zu-
lassen schuldig seyn / ganz treu / und ohne Gefehrde. For-
mulam denique sequitur Iuramentum, his conceptis
verbis : Alles / was uns anizo ausdrücklichen vorgesaget /
und wir wol vernommen haben / das wollen wir stets und
unverbrüchlich / auch treulich und ohne Gefehrde halten /
so wahr uns G^o D^o T^o helffe / durch I^hesum Christum sei-
nen Sohn unsern H^oErrn. Multo minus Vasallus fidei
Euangelicae & Confessioni Augustanae addictus iu-
ramentum fidelitatis Domino Romanae Ecclesiae so-
ciato praestare tenetur per Deum & sanctos, praefer-
tim cum haec iurandi formula sublata sit per R. I. de
anno 1555. §. alldieweil aber beiderseits / &c. sed iurat per
DEum & verbum suum. Secus enim faciens con-
scientiam gravaret.

§. X.

Cum vero tantam debeat Vasallus Domino suo
reverentiam, non absque re in utramque partem a

Dd.

Dd. disceptatur, an Vasallus possit Dominum suum, sine venia in ius vocare? Et quaestio haec si intelligatur de veteri in ius vocatione, sine dubio sententia negativa verior est (a) per *L. 13. ff. de in ius vocatione*, ubi: *generaliter quibus personis reverentia debetur peculiari ex ratione, has sine venia vocare non oportet.* (b) Argumento sumpto a liberto ad Vasallum. Si enim ille non potest sine venia patronum in ius vocare, E. nec hic, quia in hoc tertio conveniunt: quod uterque, ille patrono, hic feudi Domino, reverentiam debeat. Sed *L. illa cit. 13.* nec generaliter nimis de quibusvis honoratioribus, nec nimis stricte de tali reverentia, quae iuris necessitate debetur, sed de tali, quae similis est reverentiae parentibus debitae, intelligenda. Hinc hodie merito affirmativa praevalet, cum non perpetua quoque sit Vasalli cum liberto comparatio, & inter Dominum ac Vasallum mutua obligatio. *BRUNNEM. ad ff. tit. de in ius voc. ad b. l. HAHNIUS ad VVESENB. ibid. p. 194.* praeterea quando citatur Dominus, hoc fit auctoritate magistratus, per *L. fin. Cod. de exhibend. reis*, atque sic per hanc Citationem laedi non potest Domini reverentia. Interim in actione, quam instituit Vasallus contra Dominum, a verbis absteineat famosis, & in genere nunquam aliquid in personam Domini, aut proxime coniunctorum, aut qui de familia sunt Domini, committat, quo honor, existimatio, vita ac fortuna, etiam in minimis, laedi possit. *II. Feud. 22. 23. L. 199. ff. de R. I.* Idque indistincte sive iudicium intentetur de ipsa re Feudali, sive de re alia, neque etiam attenta distinctione personae Domini, superiorem recognoscat, nec ne. Conferri in hanc rem possunt *MYNSING. 4.*

Obs. 92. GALL. de pign. observ. 15, n. 4. VULTELLUS lib. 1. c. 10, n. 22. Reinking in Enarrat. lit. c. de in ius voc. n. 47.

§. XI.

Cum etiam saepius eveniat, ut plures existant unius Feudi Domini, Vasallus forte dubitare posset, cuinam ex his praestet fidelitatis iuramentum. Melius certe Vasallo consuli haud poterit, quam si dicamus, eum petere debere, ut ipsi aliquem eligant, vel, si convenire non possint, & conventio frustra ab iis requisita fuerit, ipse Vasallus eligat. STRYK. Exam Iuris Feud. c. 13. qv, 6. Occurrit hic textus in Lehre Recht/ art. 29. ex quo intelligimus, Vasallum semper, quando Dominus Feudi fato functus est pluribus heredibus superstitis, non nisi ab uno heredum investituram petere, eidemque fidelitatem praestare debere, Quamvis haud negaverim, rationem praecminentiae, dignitatis vel aetatis inter Dominos, Vasallo esse habendam. ANTON. Disp. Feud. 8. th. 2. lit. a. Et veniam mereri Vasallum aequum est, quando, Dominis inter se de Dominio litigantibus, neutri iuravit. STRUVIUS S. I. F. c. 10. th. 9. n. 6. Quod si tamen unus horum sit in possessione, huius causa potior erit, quia ad fructus possessionis pertinet recognitio feudorum. Quid vero dicendum, si plures sunt Vasalli, debentne omnes iurare? Si feudum in communi & pro indiviso possident, textus II. Feud. 26. §. omnes filii. affirmat, omnes iurare teneri. Cum enim singuli, licet ratione unius feudi, sint Vasalli, singuli quoque fidem promittere debent, & inde singuli in solidum quidem sunt obligati ad servitium praestandum, sed uno ex his servitium praestito, a reliquis hoc exigere nequit. Illi autem, qui loco omnium servitia exhibuit,

buit, & ob id der Lehn-Träger dicitur *BESOLD*. *thesaur. pract. sub hac voce*, a reliquis satis fieri debet. *STRUV. S. I. F. c. 10. th. 3. n. 1.* Sin vero cuilibet suae sint assignatae partes, atque adeo divisim possideant, tunc quot partes, tot fidelitates praestandae. Quilibet enim pro sua parte iurat & servit. Insignis hoc loco in mentem venit cautela, duobus filiis, feudum paternum, defuncto Patre Vasallo, ut rem communem possidentibus, observanda, ut nempe, quoniam pro una parte, eaque pro indiviso tali, habent Dominium utile, pro altera simultaneam investituram, singuli partim petant investituram, die *Lehn suchen und muthen* / partim petant renovationem simultaneae investiturae, die *Mitbelehnsschaft muthen*.

§. XII.

Iam videamus porro, quidnam consilio atque auxilio ex fide Vasallitica praestare debeat Vasallus Domino suo. Sane arcesitus a Domino ad consilia suppeditanda, maxime in id laborare debet, ne pro tali habeatur, qui artem, quam profitetur, ignoret, aut talia svadeat, quae minuant Domini auctoritatem, salutisque reipublicae adversentur. Quod si tamen diligenti opera, sano & maturo consilio, fraudemque non sapiente, peaepto fuerit, atque eventus Domini voto haud responderit, tunc hoc Vasallo imputari nequit. Ante omnia tamen caveat Vasallus, ne Domino, tale quid acturo aut instituturo, quod manifesto atque evidenter Divinis & Naturae Legibus contrarietur, consentiat, & sententiam atque institutum eius approbet. Nam hoc in casu DEO magis obediendum, quam hominibus, & superioris nomen atque dignitatem amittit, qui a ratione discedens Di-

vina

vina aut Naturae convellit iura. Gloriam Dei & salutis reipublicae praecipua semper habenda est ratio. Quam in rem iuvat egregia Icti, *AH. FRITSCHII* in tract. de pecc. Min. Princ. Conclus. 16. p. 50. verba adducere, quae ita sonant: *Tempus loquendi est, cum a magistratu, Principe, vel te superiore, interrogaris: Tunc enim, inquit Clarissimus Vir, vide ut responsum tuum caput habeat; maxime, si eiusmodi quaestio causam sive materiam contineat, quae peccatum, Reipublicae salutem, vel detrimentum, privatorum iacturam vel damnum, directe vel indirecte post se trahere possit. Tunc enim semper eoque respondendum erit, ut iis, quae DEI sunt, reipublicae salus, huic vero privatorum commoda cedant.*

§. XIII.

Quemadmodum vero consiliis promptus adesse debet Vasallus, sic quoque auxilium Domino denegare haud poterit. Attendendae autem sunt in exhibendis auxiliis contrahentium conventiones, quae legem dant contractui, quantitatem ac qualitatem servitiorum determinant. Inter alias ergo non inutilis movetur inter Dd. quaestio, utrum Domino egeno Vasallus alimenta praestare teneatur? Multi hoc affirmant, & adeo, ut hoc non faciens perdat feudum Vasallus. Nec desunt tamen contrarium sentientes, & magnum pro & contra differentium allegavit numerum *SCHRADER. P. 9. c. 8. n. 22.* Mihi aequius omnino videtur sententiam fovere affirmativam, & quidem (a) argumento sumpto a liberto ad patronum, quem egenum alere tenetur, per *L. 5. §. solent. & L. fin. ff. de liber. agnosc.* (b) a donatorio ad donatorem, qui donatori egeno alimenta denegans, tanquam ingratus, re donata privatur, *L. fin. Cod. de revoc. donat.* (c) cum

cum Vasallus incolumem Dominum quoad corpus
praestare teneatur. *II. Feud. 55. §. firmiter.* E. & a fa-
me eum liberare debet. Et eo minus dubii habet
haec sententia, si consuetudine quadam hoc sit in-
troducendum sive receptum; pariter si Dominus Va-
salli gratia ad paupertatem redactus fuerit. *CURT.*
tract. Feud. p. 4. n. 9. L. 8. ff. de decurion. Itemque si
feudum magnum sit atque amplissimos habeat redi-
tus. *CURT. cit. loc.* Quin nec Vasallum Francum
secundum Iuris Feudalis regulas ab hoc onere ali-
mentorum sese eximere posse, affirmare haud dubi-
taverim. Etsi enim a servitiis est immunis, tenetur
tamen reliquis fidelitatis capitibus, incumbitque &
ipsi ut corpus Domini incolume servet. *Dn. Hornius*
in Dissert. de Feud. Franc. thes. 21. Liberum vero omni-
no ab hac obligatione censeo Vasallum, si vel feu-
dum minimum sive modicum sit: tum quia regula-
riter de minimo non curatur *L. 4. ff. de restit. in integr.*
tum quia pro re minima nemo ad magnos sumptus
obligari potest. *L. 9. Cod. de annon. & trib.*; tum quia
nec donatarius tenetur eo casu donatorem alere,
quando res donata est modica s. exigua, *L. fin. Cod.*
de revoc. donat.; vel si ipse egeat, nec plus habeat,
quam quo se alere possit: tum quia ordinata caritas a
se incipit ipsa, *L. 6. Cod. de servit. & aqu.*; tum quia
libertus patronum, si ipse egeat, alere non tenetur;
L. 5. §. 25. ff. de liber. agnos.; tum quia Vasallus non
teneatur salutem Domini salutem propriae praeferre.
MATTH. de afflict. quibus mod. feud. amitt.; vel de-
nique si dominus habeat parentes vel liberos divites,
qui ipsi alimenta praestare possint per *L. 5. §. fin. de li-*
ber. agnos.

D

§. XIV.

§. XIV.

Ceterum non cogitur Vasallus Domini aes alienum solvere, etiamsi Dominus iuramento se obligaverit *II. Feud. 26. § licet.*, nisi forte in utilitatem Vasalli aes alienum contractum sit. *ANT. MATH. Diss. Feud. VII. th. 9. lit. f.* Etsi enim Vasallus feudo privetur, si, cum possit, Dominum a mortis periculo non liberaverit, non tamen aequè feudo privatur, si eum a periurii periculo non liberaverit. *BHISCH. Comment. Feud. p. 622.* Pariter nec iusta ex causa carceratum Dominum redimere tenetur Vasallus. *ANTON. Diss. VII. th. 9. tit. d.* tum quod in causa demum, quae non est iniusta, Vasallus Dominum adiuvare debet, *KOHL. de servit. Feud. P. IV. n. 6.*, puta si ab hostibus captus sit, ubi fideiubendo, vel alia ratione, Domino subvenire debet, si scilicet ex bonis captivi Domini *λύτρον* capi non possit. *STRUV. S. I. F. c. XI. th. 5. n. 14.* tum etiam, quod alioqui, si obligatio Vasallitica eo usque foret extendenda, ut Dominum, quantumvis iuste inclusum, liberari per Vasallum oporteat, & moribus & publico commodo hoc contrarietur: cum ratio magna svadeat, poenas ob maleficia solvi, *L. 70. §. 5 ff. de fideiuss. & mand.* ac publice interfit, delicta non remanere impunita, *L. 51. §. 2. ad L. Aquil.* Quae vero facta contra bonos mores sunt, ea nec facere nos posse credendum est, ut Papianus ait, *L. filius. 15. ff. de condit. Instit.*

§. XV.

Nec inutilis quaestio est, utrum Vasallus Domino ad collectas sit obligatus? Sane Vasallus, ut Vasallus, ratione Feudi ad alias contributiones, quam eas, quae aliquando in locum consuetorum servitiorum, succe-

succedunt, non tenetur. Testem hac in re habeo
gravem atque locupletem, *ROSENTHAL. c. 5. con-*
clus. 87. Et quod consuetudine forsitan quibusdam in
locis, circa eiusmodi collationes inductum est, neuti-
quam ad iuris scripti necessitatem trahendum, aut pro
iure Feudali communi venditandum est, cum nec ul-
libi in iure Feudali de hoc quicquam reperiatur sanc-
tum. Est quoque communis Dd. opinio, si non
aliud ex consuetudine, vel praescriptione inductum
probetur, Vasallos contra exactorem contributio-
num in libertate regulariter inniti. *CARPZ. P. III.*
const. 28. d. 19. n. 3. & 4. Vasalli enim ad certa servitia
obligati in nullo praeterea tenentur. Cui etiam bo-
no determinatio facta esset servitiorum, si in aliis cau-
sis liberum maneret Domino, similiter onera impone-
re? *L. 12. ff. de iudic.* Quin & subditi solummodo col-
lectantur, uti omnibus notum est. At ius Vasallagii
non facit subditum, nec operatur subiectionem.
VVESENBEC. Consil. 1. n. 57. Neminem enim, qui
aliquam iuris Feudalis cognitionem habet, fugiet,
magnam esse differentiam inter iuramentum fidelita-
tis, & iuramentum subiectionis, quod alias *homa-*
gium appellare solent, & praestant hoc subditi suis
superioribus. Illud ratione rei in feudum datae, hoc
ratione personae, quae in societate Civili, quoad per-
sonam & res, est imperanti subiecta, praestatur,
STRYK. Exam. Iur. Feud. c. XIII. qv. 15.; illud hac for-
mula iurari solet: *Das er dem Lehn-Herrn treu / hold*
und gewärtig seyn wolle; in hoc vero verba sic concipi-
untur: *Das er N. N. als seinen Lehn- und Pandes-Herrn*
getreu / hold / gewärtig und gehorsam seyn wolle. *GAIL.*
de Arrest. Imp. c. 7. n. 10. Quod aliter tamen se habet

in terris, quibus Landsassatus receptus, ubi scilicet
nemo potest esse Vasallus, qui non & subditum se
agnoscat; id quod in Saxonia nostra, vicina Mar-
chia, Austria, Bavaria & Hassia, fieri notissimum
est. *L. YNK, ad STRUK, VIII. 6.* Quamvis etiam
status Imperii solvant interdum collectas, hoc ta-
men fit loco servitiorum feudalium, & inde qui
numerum militum sibi incumbentem mittit, excu-
satur a collectis. *ITTERUS de Feud, cap. XX. §. 2.*
§. XVI.
Si de ista controversia lis susciperetur, an Vasal-
lus ipse semper servire teneatur, cum distinctione
respondendum esse putarem: Aut in propria perso-
na, ut phrasi inter Ictos recepta utar, Vasallus ser-
vitia praestare potest, aut non potest; posteriori
casu, puta cum per adversam valetudinem arceatur,
aut minori vel senili aetate, aliave causa non iniusta,
impediatur, certum est, eum per substitutum ser-
vire debere, *SCHRADER P. VI, cap. 6, n. 44. RO-*
SENTHAL, cap. 8. Concl. 23. Tu quia pro regula tradi-
tur, iis etiam, qui ipsi servire tenentur, licitum esse per
substitutum servire, quando probabile sive legitimum
vel necessarium subest impedimentum, *L. 21. Cod. de E-*
pisc. & Cleric.; tum quod adversa valetudo, & id genus
impedimenta legitima, inducunt istam excusationem,
ne quis id, quod sibi agendum incumbit, in propria
persona praestare teneatur *L. 9. ff. de procurat.* tum deni-
que quia Vasallus fidelitatis iuramento sese adstringit
ad auxilium Domino praestandum, prout poterit *C. de*
de nov. form. fid.; cum autem impeditus non potest
præ-

praestare, nisi per substitutum. Confer. KOHL, de ser-
vit. Feud. p. 60. Ampliatur hoc, si Vasallus sit persona
Ecclesiastica, utpote cui militaria servitia interdicta
sunt, II. Feud. 40. DUARENUS de Feud. c. 6. inf. Alterni si
Vasallus ad parem vel maiorem dignitatem sit eve-
ctus, L. 21. Cod. episc. & Cler. Vtrum vero substitutus
missus idoneus sit, boni viri arbitrio definiendum re-
linquitur. SCHRADER. P. VI. cap. 6. n. 45. Imo etiam
si minus idoneus sit, modo Dominus eum admise-
rit, legi satisfactum erit L. 52. de iudic. Priori vero ca-
su, quando non subest impedimentum, sed Vasallus
praesens comparere potest, res non parum dubii ha-
bet. Communis enim est sententia, quod in Vasalli e-
lectione sit an ipse servire velit, vel non, & per substitu-
tum. SCHRADER P. VI. cap. 6. n. 45. multique alii,
relati per ROSENTHAL: cap. 8. concl. 23. n. 2. qui axio-
ma illud huc commode trahi posse credunt: Quod
tibi non nocet, & alteri prodest, id debes facere: nihil enim
hoc Domino obfuturum, si per alium idoneum servi-
vitia praestarentur, contra vero Vasallo per multum
profuturum, qui remanens domi rebus suis melius
praesse possit. Verum quicquid huius sit, in puncto
tamen iuris contraria sententia, nempe quod ipse Va-
sallus, quando non subest iustum impedimentum,
servire teneatur, magis mihi videtur probanda. Con-
fer. MENOCH. consil. 4. n. 14. 40. seqq. cons. 712. n. 22. quo
etiam inclinare videtur HARTM. PISTOR. L. 2. qv. 32.
n. 25. Et hoc vel ex ipsa iuramenti fidelitatis formula
colligere possumus, quippe quae non fertur tan-
tum ad personam Vasalli, & ab eo auxilium, quate-
nus fieri potest, promittitur, verum etiam bis adici-
tur pronomen meum, quo manifeste auxilium sive

servitium restringitur seu coarctatur ad vasalli personam, & excluditur servitium substituti, quod etsi praestet Vasallus per alterum, & sit in effectu seu fictione iuris idem cum servitio ab ipso Vasallo praestito L. 13. Cod. de contr. stipulat. attamen ob diversitatem personae servientis & Vasalli, non est servitium Vasalli, sed alterius, nempe substituti. L. 25. ff. de praescri. verb. & consequenter per particulam *meum*, quae Vasalli personam respicit & implicat, plane removeatur. Vel eo magis, quod alioqui particula *meum* bis adiecta redundaret, & supervacua foret, nisi apposita esset ad differentiam auxilii, quod quis per alium praestat: At in contractibus & imprimis solenni, nullum verbum esse otiosum vel superfluum, sed ponderis aliquid habere debet. L. 109. de Legat. 1. L. 20. §. 6. in fin. de heredit. petit.; ut sicco praeteream pede, quod in ultimo versiculo verba: *ex persona mea*, non obscure denotent, etiam praecedentia defacto Vasalli ipsius, non alterius, intelligenda esse, siquidem pars una dispositionis alteram declarat. L. 23. ff. de heredit. petit. L. 17. de Legat. 1. *MENOCH. Consil. 61. n. 1.*

§. XVII.

Officia autem, quibus Domino obstrictus est Vasallus, tam varia ab auctoribus referuntur, ut saepius mirari necesse habeamus, quare Domini tam inutiles & moribus haud congruentes conditiones feudis adiecerint, quae praestentur. Cui ridiculum non videretur, quod *CAMDENUS in Icenis p. 337.* (quem allegat *Limnaeus in Iure Publico, lib. 1. c. 11. n. 97.*) de *Baldui-*

Balduino, dicto *le Petteur*, refert, qui a Rege Angliae regionem quandam tenuit, hoc adiecto onere, ut die natali Domini singulis annis coram Domino, Rege, saltaret, buccas cum sonitu inflaret, & alia obsecrationa ederet. Sic *SPEIDELIUS* in *speculo var. Iurid. Polit. Hist. Observ. Notab. p. 786.* tradit, relatum sibi aliquando esse, Franconiae in tractu nobilem quandam esse, qui in recognitionem feudi, quotannis Domino regulum, vulgo ein Königlein oder Saumschlüpf ferlein / offerre teneatur. Honestati vero ac prorsus rationi adversatur illud pactum, cuius mentionem facit *CHOPPINUS* ad *LL. Andegav. Lib. I. c. 31. sub n. 8.* At apud nos incognita sunt huius generis pacta, & religioni sibi ducerent Domini, tales praescribere Vasallis conditiones, quae honestatem ipsamque laedant pietatem. Hinc recte dicimus, Vasallorum nostrorum servitia alia esse *honoraria*, ut videlicet Domino requirenti honoris causa adsint, bey *Beylagern / Beerdigungen und Einzügen*; alia *judiciaria*, ut ad curiam Domini acciti cum reliquis compareant; alia denique *militaria*, ut in expeditionibus Dominos comitentur, vel aliquando militaris servitii redemptionem praestent, ad stipendia militum conscriptorum, pro quantitate annui proventus. *FRIDERICUS a SANDE* *comm. in Geldr. consuetud. Feud. tr. I. c. 2. n. 13.* Haec militaria servitia si praestari debeant, iustum sit bellum, ante omnia requiritur; nam si notorie iniustum sit, ea exhibere non tenetur, *II. Feud. 28. pr.* & si exhibuerit, partilactae, ad damnorum restitutionem obligatus est. *SCHRADER, P. VI. c. VI. n. 26. in fin.* Si enim servus, cui summa parendi necessitas iure imposita est, Domino in facinoribus obtemperans, eiusve iussu delinquens,
ne

ne manumissus quidem excusatur, L. 21. §. 1. de act.
ver. amot. multo minus excusationem merebitur Va-
fallus, in eiusmodi bello damnum inferens, in quo
nulla iuramenti vel obligationis vi Domino succurre-
re tenebatur: ANTON. Dissert. Feud. VII. th. 6. lit. b.
in fin. Et iustum quidem praesumitur illud, quod
ab Imperatore vel Principe superiorem non recogno-
scente indicitur, quod legibus auctoritas bellum in-
ferendi ipsis sit data. VULTEI. de feud. cap. 5. n. 7.
vers. armandiae: iustitiam autem belli ex persona, ex re,
ex causa & animi intentione aestimandam esse docet
BLANC. L. 2. c. 1. n. 25. & quanquam dubitet Va-
fallus, utrum bellum iustum sit necne, officii tamen
sui memor esse & Domino, servitia exigenti, obsequi
debet. Nam determinatio huius dubii non pertinet
ad Vasallum LUDVELL. Synops. Iur. Feud. p. 292. Sed
hoc casu certum tenere, & incertum relinquere de-
bet. Certus est Vasallus, bellum in se non esse illicitum,
novit, se tanquam Vasallum Domino bellum ge-
renti auxilium ferre debere: incertum vero est, u-
trum iusta Domini sit causa. Ob hoc incertum, de
quo dubitat, non debet negligere certum, de quo ipsi
constat, sed tutius in dubio eligere Vasallus vel sub-
ditus, uti pluribus videre est apud GROTIUM. de I.
B. & P. Lib. II. c. 26. §. 3. 4. Illud etiam miror, quod qui-
dam existiment, si bellum defensivum sit, atque adeo
Vasallus tantum ad defendendum a Domino vocetur,
tunc indistincte eum teneri servire, idque propterea,
quod summus defensionis favor sit, L. 20. d. O. & A.
Textum II. Feud. 28. vers. alii vero. insipientes, ob-
scura, sive Oberti de Orto & Gerardi Capegisti, sive
Compilatoris Iuristeudalis, forte non satis docti, verba re-

reperimus. Quod enim ibi de offensione aliorum traditur, non teneri Domino opem ferre Vasallum, palam gverram iniuste, vel uti textus loquitur, irrationabiliter facienti, recte quidem se habet: hoc tamen male, quod libertatem Vasallo concedant hac parte: cum rei, quae mala est, qualis sine dubio praestatio auxilii iniuste agenti facta, nulla cooperandi concessa sit libertas, *GROTIUS cit. loc.* Neque etiam id ferendum videtur, quod Domini defensionem in iniusta causa exigant a Vasallo: Nam ubi offensio iusta, defensio iniusta erit. *Dn. Hornius Dissert. feud. XV. lib. 12. Ad cit. autem L. 10. de O. & A.* respondemus, in ea non dici, servum in causa mala Dominum defendere debere, sed tantum id ibi haberi, si aliqua vis iuris retinendi causa facta fuisset, & ab his rebus factus abesset, impune vim istam ferre servum, ob iussum Domini, nec iudicium ea de re, in liberum posse factum dari debere.

§. XVIII.

Adeo itaque Vasallo devincto, facile apparet, eum contra quemvis, uno aut altero casu excepto, servire teneri. Et primo quidem excipitur Patria Vasalli, adeo ut si Dominus proditor sit patriae ipsius, ipse accusari possit a Vasallo. *VULTEIUS Lib. X. n. 31.* Patriae namque salute nihil cuiquam charius aut antiquius esse debet, longeque charitati parentum est praefenda, *L. 35. ff. de religios. CICERO Lib. I. de Offic.* Patria unicuique dulcissima est. *L. 101. de legat. 3. cuius sumum Ulysses unice videre cupiebat. HOM. in 1. Odys.* Patriae sanctissimum nomen est, *CIC. in 4. ad Herenn.* eique omnes nascimur. Eleganter quoque *CICERO in 5. Philipp.* inquit. *Nullae excusationes sunt, meus*
E
amicus

amicus est, sit patriae prius, meus cognatus est, an potest cognatio propior esse quam patria, in qua etiam parentes continentur? Quin Athenienses per publicam concionem illos quotannis laudibus evehere solebant, qui pro patria fortiter occubissent. Cum ergo tam arcto amoris vinculo patriae quisque iungatur nullo modo contra eam servitia praestare cogi quis potest, quin Vasallus potius feudum derelinquere debet, quam hoc facere.

§. XIX.

Porro hoc exceptionis beneficio gaudet Vasallus, quando plura & diversa feuda a duobus & diversis Dominis habens, ab eo, cui posteriori loco iuramentum fidelitatis praestitit, contra antiquiorem ad servitia praestanda vocatur. *II. Feud. 28. in fin.* Rigor enim iuris postulat, eum iuvare, cui primo fecit fidelitatem, etiam in offensam posterioris Domini. Qui enim prior est tempore, prior quoque est iure. At nonne substitutum posteriori Domino mittere tenetur vasallus, qui ei pro ipso servitia militaria exhibeat contra antiquiorem? Magni certe momenti haec controversia est, & negativa quidem sententia probatur *SCHRADERO P. VI, c. 6. n. 20. 21. ROSENTHAL. cap. VIII. conclus. 16. n. 5. & huc quoque inclinatur HARTM. PISTOR. qu. 47. n. 39.* Textus enim adest expressus *II. Feud. 28.* quo manifeste statuitur, quod posteriorem iuvare non teneatur contra antiquiorem: iuvat autem non modo, qui ipse servit, sed & qui per substitutum, & quod quis per alium facit, id ipse fecisse putandus *cap. 72. de R. I. in sexto parviqve referre videtur, suis manibus quis oppugnet, vel offendat alterum, an vero per alium. L. 1. §. deiecisse ff. de vi & vi arm.*

vi arm. Priorem quoque in iuramento posteriori praestito semper exceptum intelligi, testatur SCHNEI-
DEVVEIN in *usu feud.* p. 370. in *fin.* & *sequ.* ut nempe Va-
fallus eum impune possit ac debeat posteriori Domi-
no praeferre, & sic per consequentiam nec ex fide-
litate posteriori exhibita, nec alia ratione, adigatur,
ad servitia praestanda secundo contra priorem. Vtut
autem haec se habeant, affirmativae tamen senten-
tiae potius subscribendum esse puto, STRUVIUS *S.I.F.*
cap. XI. §. 7. n. 3. Si enim rationem spectemus, ideo
iure feudorum fuit introductum, ut adversus antiqui-
orem iuvare non debeat, quia facto Vasalli, novum
feudum acquirentis, nullum priori Domino inferri
potest aut debet praepiudicium, nedum ius eidem,
quaesitum fieri deterius. At, cum posteriori debitum
praestatur auxilium per substitutum, nihil praepiudi-
catur antiquiori, nec ius, quod antea habuit, ulla ex
parte minuitur, sed salvum semper manet, quia Va-
fallus pro ea, quam debet, fide auxilium fert, & con-
siliis aequae ac armis antiquiorem contra posteriorem
iuvat. Accedit, quod nihil consulat aut moliatur ex
persona sua, quo iniuria vel contumelia fiat Domino
antiquiori, adeoque, quantum fieri potest, iuramento
fidelitatis satisfaciatur. Inquis: Nonne praepiudicatur
antiquiori, ei que damnum affertur, quando hostis
eius a fidei suo viris & armis instruitur, cum in ho-
stium partibus sit, qui ad bellum necessaria hosti sub-
ministrat? At respondeo: hostem omnino existere,
vasallum, si hoc faciat sponte, & animo nocendi: id
quod tamen haud praesumendum, quando per sub-
stitutum posteriori servitia praestat, quia hoc fit ea
mente, ut obligationi Vasalliticae, qua posteriori de-

vinculus est, quantum salva fidelitate, antiquiori praestita, fieri potest, satisfaciat, saltem per alium, quandoquidem in propria persona, nec potest, nec debet; ubi vero animus & intentio nocendi deest, crimen haud contrahitur, *L. 1. Cod. ad L. Cornel. de sicar.* Quam sententiam etiam multis, eisque probatis, argumentis defendit *KOHL. de servit. feudal. P. 3.* Est & hoc pro nostra opinione, quod ita regulariter videamus iure communi esse comparatum, ut, quoties quis citra culpam suam damnum sensurus esset, liceat eidem indemnitate obtinendae causa per alium facere, quod iure facere nec potest, nec debet per se ipsum. *L. 19. §. 3. de negot. gest.* cum ergo verendum Vasallo, ne Dominus posterior ob servitia, quando iis maxime indigebat, omnino non praestita feudum eripiat, iniquum foret, hoc illicitum pronuntiare, si Vasallus feudi retinendi causa per substitutum posteriori serviat. Quis etiam illam probabiliorem non crederet interpretationem, qua minus laeditur Ius contrahentis? *HARTMAN. PISTOR. L. 2. qu. 48. n. 6.* & ex qua utraque pars commodum sentit? *L. 14. §. 1. ff. de ritu nuptiar.* Quis iudicem aequum praedicaret, sententiam, qua altera pars decepta, & in damno remaneret, ferentem? aut quilibet intelligit, hoc ita fieri, quando relicta ista sententia, quae continet quandam benignitatem, & qua utrique parti consuli potest, sequeremur hanc, quae non modo ipsius Vasalli, sed & substituti auxilium posteriori Domino aufert atque denegat. Quod spectat *L. 1. cit. ff. de vi & vi arm. item C. 72. de R. I. id 6to.* respondemus, regulas istas demum procedere ex quadam interpretatione seu fictione juris *BARTOLIUS in L. si non fortem. §. libertus n. 56. ff. de*
vinculus
2 3
cond.

cond. indeb. cum in rei veritate factum unius non sit factum alterius; at in iuramento fidelitatis non eius, quid ex fictione iuris dependeat, sed quid in rei veritate fiat, ratio habetur. Accedit, quod fictio locum haud inveniat, quoties alias commode rei consuli potest, conf. KOHL pag. 167. ibique citati Auctores & Leges. Iuramento quidem priorem exceptum intelligi, illumque posteriori esse praeferendum, negari non potest; attamen hoc eatenus verum, ne Vasallus ex persona sua consulendo vel adiuvando moliantur quidquam in detrimentum Domini antiquioris, non vero eousque derogatur iuramento, ut ne quidem per alium servitia, posteriori debita, exhiberi debeant contra priorem.

§. XX.

Nec minus Vasallus, vocatus a Domino ad praestanda auxilia contra Imperatorem, excusatus erit. Hunc enim, tanquam Longobardorum Regem, in specie eximunt Iura feudalia II. Feud. 7. ss. in f. Nec tum temporis Ius publicum erat confectum, ex quo quaestionem hanc alio modo decidere potuissent. Hinc ei, ut potestati summae, obedientiam & fidelitatem maiorem se debere putabant Longobardi, quam feudi Domino. Idemque iuris est quoad Regem, vel Principem, qui superiorem non recognoscit. VULTEIUS L. 1. de Feud. c. 10. n. 29. cum in regno sive Principatu suo sit instar Imperatoris, tantamque in subditos potestatem habeat, quantam Imperator in imperio, cumque Principes imperii, postquam in plures partes dignitas imperii scissa est, suis in ditionibus non minore potestatem obtineant, NATTA Consil.

686. n. 1. Ratio autem huius exemptionis non tam in



Imperatorio nomine, quam in suprema dignitate, Maiestate, ac superioritate videtur fundata. Quin, feudum hoc ipso amittere Vasallum, adversus Imperatorem auxilium praestantem, inquit *HARTM. PISTOR. L. 2, qu. 47. n. 33.* Multo minus valeret obligatio siue iuramentum, si vasallus iuraret, se contra Imperatorem quoque Domino suppetias laturum, cum sit bonis moribus ac dispositioni Iuris feudorum contrarium. *SCHNEIDEVV. p. 5. n. 59. ROSENTHAL. cap. 8. concl. 15. n. 10.* Imo, si rigore Iuris Feudorum nitamur, ne quidem per substitutum ferre Domino auxilium contra Imperatorem licebit. *KOHL. de servit. Feud. P. 3. n. 41.*

§. XXI.

Itaque, inquis, nullus Princeps Vasallorum suorum auxilium contra Imperatorem, quocunque animo aut praetextu Domini regiones invadentem, implorare potest? Sane superiori seculo hac de quaestione in Rom. Imperio maximopere fuit disceptatum, & exstant variae consultationes Theologorum & Iuristarum apud *HORTLEDERUM Tom. II. L. 1. §. 2.* in quarum tamen plurimis status publici & Politices cognitio plenior merito desideratur. *Dn. Horn. in Diss. de oblig. inter Dominum & Vasallum tb. 14.* Licet autem plerique Theologorum, & praesertim Lutherus, id primum negarent; postea tamen constitutionem Rom. Imperii edocti in aliam abierunt sententiam. *SECKENDORFF. H. L. 1. 2. §. 48. & 55. it. lib. 3. §. 32. GOLDAST. in Polit. Imperii, p. 29.* Quis enim non videt, tunc omnem obligationem tolli, liberamque resistendi facultatem nasci, quum e. g. Imperator Dominum immerentem iniuste oppugnet, inique gravet, citraque
causam

causam saeviat. His omnibus casibus poterit impu-
ne Vasallus Principi aut Domino suo contra Impera-
torem subvenire. KOHL. de servit. feud. p. 3. n. 35. Ea-
dem quoque obtinet ratio in puncto religionis, quan-
do Imperator eam vult delere, aliamque inducere,
aut tale quid imperare, quod naturali Iuri aut divi-
nis praeceptis contrarium, tunc enim ad hoc facien-
dum Vasalli non obligantur, uti dictum supra §. XIV.
Ordo enim imperandi & parendi incipit a Divino im-
perio, cui omne humanum imperium subiungitur,
& subiungendo coniungitur. Conferri hic potest
ZIEGL. de Iur. Mai. L. 1. cap. 33. th. 66. seq.

§. XXII.

Iam prae aliis de illa quoque controversia aliquid
tradere non incongruum ducimus, utrum filius con-
tra Patrem, vel hic contra istum, Domino auxilium
ferre possit? Recte sane dixit, quicumque dixit, divi-
nam quasi & honestam esse Parentum faciem, iisque
obsequium esse praestandum tam Ius Naturae docet,
quam sacrae iubent paginae. Hinc quoque laudan-
dus est Philo, Iudaeorum doctissimus, tradens in ex-
plicando praecepto de honorandis parentibus, nos
eos post DEum vitae nostrae auctores habere, atque
istos, qui parentes negligunt, coram duobus tribu-
nalibus s. iudiciis damnari: *Impietatis* coram Divino,
quod eos, a quibus, cum non essent, acceperunt, ut
essent, debito honore spoliant; *inhumanitatis* coram
humano, quod contemnunt illos, quibus pro bene-
ficiis nulla potest idonea referri gratia. Nec ullum
aetatis excipitur spatium, sive imperfecti sint iudicii
liberi, dum abest *ωγαίεσις*, sive perfecti iudicii, sed
dum filius pars manet familiae parentum, sive ex-
cesserit

VI. 1. 2. 3.

cesserit e familia, separatamque instituerit. *GROT. de I. B. & P. L. 2. c. 5. §. 2.* indistinctim enim sacrae literae obsequium erga Parentes inculcant *Epb. III. 1. Coll. III. 20.* Hanc itaque obligationem liberorum erga parentes cum quidam obiter atque sine distinctionis temperamento oculis subiecissent, facile ipsis videri poterat, textum *II. Feud. 28. in f.* ex quo colligunt, Vassalli officium tam latis circumscriptum esse terminis, ut ne pater quidem exceptus sit, non solum Iuri Naturae verum etiam divinae legi repugnare. Quid vero consilii? Si dicamus iuris iurandi vinculo vassallum adstrictum ad hoc teneri, statim reiicietur, iuramentum vinculum iniquitatis esse haud posse. *cap. cum contingat. X. de iureiur. Can. inter caetera XII. qv. 4.* & ius iurandum in tali casu, quo iniquum aliquid peragendum, vel Ius Naturale violandum esset, non posse esse fortius, cum & in iure Civili nullae sint vires iurisiurandi super re iniusta praestiti. *BITSCHLIUS Comment. Feud. Iur. pag. 546.* Nec minus dubios nos reddere posset *Nov. X. c. 2.* quae docet, patrem, licet iniuste sit offendens, legum contemptor ac impius, patrem tamen esse, nec statim indignum existere iuribus parentum. Quo etiam trahi posset *C. infames. 6. qv. 1.* qui omnes infames pronunciat, qui adversus patres armantur.

§. XXIII.

Vt ut autem se habeant ista, communis tamen fere est sententia, filium teneri Domino contra patrem praestare servitia. *CURTIUS de feud. p. 4. n. 8. IACOBIN. de S. GEORG v. qui quidem investiti, n. 15. SCHRADER P. VI. c. 5. n. 1. BORCHOLD. de feud. c. 7. n. 42. ROSENTHAL cap. 8. concl. 14. n. 7. VULTEI. lib. I. c. 10. n. 33. SCHNEI-*



SCHNEIDEVV. p. 5. n. 94. Nec quicquam in textu mutandum est, quemadmodum *CUIACIUS* censuit in *4. Feud. 31.* eademque sententia *BITSCHIO* probatur, *Comment. Feud. pag. 543.* multo minus *ACCURSIUM* sequendum puto, qui in *glossa ad Tit. 7. verba: contra omnem hominem, &c.* mentionem patris omisit. Vox haec patris neutiquam eliminanda, quam constans & vulgata exemplarium lectio retinet, & ut retineatur, contextus quoque ratio videtur exigere. Cum enim Feudista regulam generalem in *fin. II. Feud. 28.* posuisset: *quod contra omnes Vasallus Domino auxilium ferre teneatur*, ampliationes quasdam de speciebus maxime dubiis, mox subiecit, scilicet ut ostenderet, ne his quidem, quibus Lege Naturae singulari pietatis nexu obstricti sumus, in defendendo contra eosdem Domino, cui fidelitatis sacramentum praestitimus, parcendum esse.

§. XXIV.

Omnia tamen haec cum grano salis intelligenda sunt, & ita statuendum esse puto, ut, quemadmodum in interpretatione Legum, ita & hic quoque moderamen adhibeatur, & ad principia Iuris Divini honestatemque naturalem locus hic reducatur. Ita scilicet ne aut pietati in parentes aut sanguinis iuri, neque religioni iuramenti a Vasallo praestiti, quicquam decedat. Placet ergo *SCHRADERI* sententia *P. 6. c. 5. n. 2.* qui dicit, hunc textum, docentem quippe, Vasallum ex fidelitatis iuramento Domino feudi contra patrem atque filium obligari, ita esse intelligendum, ut Vasallus ratione feudi contra patrem atque filium obligaretur, in iis autem casibus, quibus lex civilis pietati parentibus liberisque debitae, derogare potest,

F

potest,

potest, atque sic terminos habiles esse praesupponen-
dos, quales annotavit *VVESENBECHUS de Feud. cap. 5.*
n. 9. Hoc autem inprimis contingit, quando parens
Vasalli, aut religionis Christianae veraeque fidei, aut
patriae hostis & oppugnator existat. Vbi si pater,
filium, vel filius patrem occiderit, sine scelere etiam
praemio afficiendum esse maiores censuerunt. *L. 35.*
ff. de religios. & sumpt. Quo spectat fortasse sententia
Divi Hieronymi, quando ad Heliodorum ita scripsit:
Audi edictum Regis tui: qui non est mecum contra me est,
& qui mecum non colligit, spargit: Recordan tyrocinii tui
diem, quo Christo in baptisate sepultus, in sacramenti ver-
ba iurasti, pro nomine eius non te patri parciturum, non
matri. Quae verba etiam *BODINUS L. 1. de Rep. 4. cap.*
impia & iniqua fortasse non pronuntiaffet, si cogita-
set, quod interdum incidant tempora, cum inter se
concurrant & pugnent praecepta Iuris Naturae, &
quod sint quidam quasi gradus principiorum & con-
clusionum moralium, in quibus si quando usu veni-
at, ut sibi invicem obstant, inferiorem legem supe-
riori cedere necesse sit. Vide *HOPPIUM Comm. ad Inst.*
Tit. de Iure N. G. & Civ. ad. §. II. Sit enim, quod pa-
rentibus omni obsequii, pietatisque genere natura-
liter obstricti simus, hostis vero patriae existens, eam-
que delendam veniens impune laedi potest, *cit. L. 35.*
quoniam obiectum ita mutatum: Vnde alia nunc ei
iuris naturae regula applicanda: *Patriam sc. esse defen-*
dendam. Breviter: si primus violet sanctitatem Iuris
Naturae, quod apud omnes inviolabile esse debet,
non male indignus esse censebitur, ut contra Ius Na-
turae agens, beneficium Iuris Naturalis expectet.
GROTIUS de I. B. & P. Lib. 1. cap. 1. §. 10. ZIEGL. ad LAN-
CELL.

CELL. L. I. Tit. 2. §. 1. verba : nullam omnino mutabilitatem. Quanquam, si filius Vasallus dubium forte ex obsequio, reverentia atque affectione filiali exortum sibi adimere nequeat, & contra patrem arma sumere conscientiae eius plane repugnet, eidem hoc, quod Vasallo, Domino posteriori contra priorem fervienti, concedendum esse beneficium, haud negaverim. Nempe ut mittat substitutum, debita praestare servitia valentem. Praesertim cum solidam non videamus rationem, cur Domini antiquioris persona sanctior sit, quam Patris. Nec hic obstare nobis poterunt regulae istae in §. 19. memoratae, quod scilicet perinde fit, cum quis per alium facit, ac si taceret per se ipsum, quia rationi, quam iam dedimus *cit. loc.* accedit & haec, quod illis demum locus fit, quoties lex actum ipsum per se, citra respectum ad personam agentis considerat: tunc enim non refert, per se quis faciat, an per alium; Secus vero, ubi lex non tam actum, quam personam agentis considerat, sive respicit actum, quatenus a certa persona fit. KOHL. *de servit. feud. p. 150. n. 12.*

§. XXV.

Ultimo tandem loco hoc addimus, quando feudum non est modicum, sed sufficiens ad sumptus servitiorum, communem esse Dd. sententiam, Vasallum intra Domini ditionem sumptibus propriis servire oportere. KOHL. *de servit. Feud. P. 6. n. 14.* quia unusquisque, quod spondit, impendio suo praestare debet *L. 20. ff. de oper. libert.* & quia feudum Vasallo servitii praestandi gratia concessum est, eaque causa commoditates redditusque feudi percipit. Consuetudine tamen receptum est, daß der Herr giebet seinen

Lehn-Leuten / wenn sie bey ihm ankommen / und mit ihm
ziehen / Futter / Mahl und Huffschlag. *CARPZ. P. 3. c. 28.
def. 19.* Quid vero tum, si Vasallus in servitio Domi-
ni perdat equum vel arma, aut aliunde damnum
perpeffus fuerit? Verior certe & receptior est senten-
tia, quod teneatur Vasallus damnum sibi & rebus suis
obveniens ferre. *SCHNEIDEVVEIN. P. Feud. 6. n. 109.
SCHRADER. P. VI. cap. 6. n. 16.* probaturque praeterea
claro textu *np. L. 2. §. 1. ff. ad L. Rhod. de iactu*, quo de-
ciditur: si operarius laborando fregerit seu perdidit
instrumentum suum, puta faber incudem aut mal-
leum, perit ipsi, non alteri, cui pro mercede condu-
ctus praestabat operas. Accedit pariter *L. 5. §. 7. in
fin. ff. commodati*, ubi equus ad bellum commodatus
& amissus in eo vel occisus, perit commodanti.
Eadem ratio in Vasallo obtinet, qui, cum obligaverit
se ad serviendum Domino in bello, & consequen-
ter ea, quae secum assumit, periculo amissionis expo-
suerit, nec Dominus aliter eius opera nisi secundum
legem conventionis feudalis usus fuerit, merito pere-
unt ea Vasallo, cuius erant, nec magis Dominus Feu-
di, quam commodatarius, ad restitutionem adstrictus
esse potest. Quanquam hoc Iure Saxonico vix pro-
cedere videatur, *Lehn-Recht cap. 4. & cap. 67.* Hoc
tamen ita intelligendum, ut citra culpam amiserit:
alioqui damnum, si quod sua culpa sentit Vasallus sibi,
non Domino, debet imputare. *cap. 86. de R. I.
in 6to. ROSENTHAL. cap. 8. conclus. 22. n. 3.* Praeter-
ea nec usu amplius servari, quod Iure Sax. hac in
parte decisum, testantur Doctores *CARPZ. P. 3. c. 28.
d. 19. n. 8. Ord. Prov. Elect. Sax. T. Dasß unsere Lehn-Leute.*
Et haec in praesenti de Fide Vasallitica delibasse suf-
ficia,

ficiat, quanquam ex amplissimo huius argumenti campo plura pertractanda se praebuissent. Hinc si expectationi tuae B. L. non omni ex parte satisfecerim, cogitabis, nullam in hominem tantam cadere perfectionem, quae non suos aliqua ex parte patiantur naevos; quae vero deesse putabis, supplebis, atque in perperam decisus iudicabis, non omnium idem esse iudicium.

SOLI DEO GLORIA!

IUVENI

Maiorum gloria, suaque virtute
Nobilissimo,

PRAESES.

Instructa est ingeniorum acies, sed nondum cum adversariis, ac potius nostrum amantissimis, congressi sumus; nec dum fortuna fortitudinem doctrinamque nostram optato pugnae eventu comprobavit. Rerum tamen exitum spe & cogitatione praecipio, nec liberalius, quam prodita ingenii tui exempla submonent, indulgere mihi videor, si, armis nondum collatis, de triumpho tibi gratuler, & laude prosequar victoriam, antequam in campum descendas. Est haec omnium de virtute tua opinio, singularis illa quidem & mirifica, sed a vero non aliena, ac tot tantisque argumentis non fallentibus subnixa, ut nemo non abs te nihil non expectet, eaque sibi

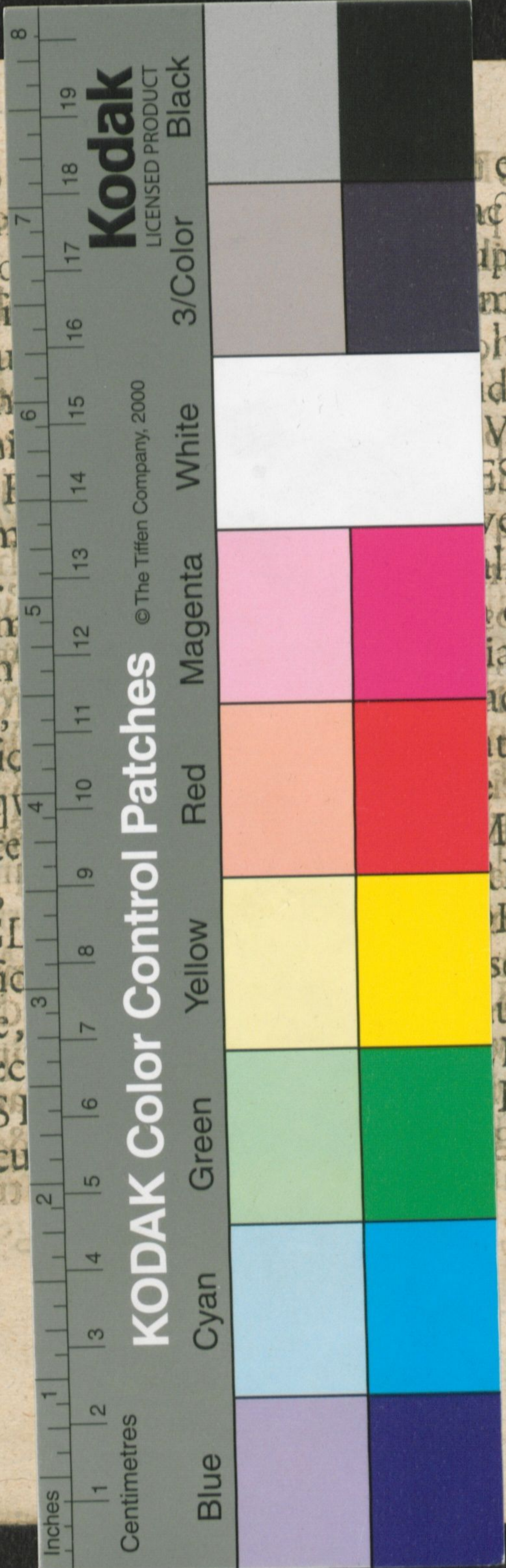
QA
TX
3120

cumulatissime atque ultro polliceatur omnia, quae
magni vis ingenii efficere possit. Nam, quantum
dicendo valeas, ille meminerunt, quorum frequens
concio nuper admodum te circumstitit, & differen-
di libertatem commoditatemque benevolentia com-
plexa est, quum supremum pietatis officium ei per-
solveres, cuius opera consilioque in studiis, ad futu-
ram utilitatem ornandis, utendum recte putaras.
Philosophiae vero, illi praesertim, quae mores hu-
manitate imbuit, ac rempublicam constituit pariter
& regit, quantam navaris operam, docuisti toties,
quoties differendi potestatem nactus, multorum
amorem tibi conciliaisti. Nec dum e memoria ex-
cidit historicae specimen doctrinae, quod nuper
praeclarum dedisti, quum Saxonicae antiquitatis mo-
nimenta evolveres, & quoad ferebat occasio, multa
ex aliarum commentariis gentium commemorares,
quae te ostendebant patriarum cum primis rerum
intelligentem, neque alienarum tamen externarum-
que ignarum. In disciplina iuris demum nihil te fu-
git, in quam plurimum diligentiae contulisti, ac tan-
tum sane, ut me, quem doctorem amantissime de-
legeras, admiratorem haberes, nec dubitares arbi-
tratu tuo seligere argumentum, quod tua explica-
tum industria in confesso eruditorum hominum
tuereris. Quo minus ambigo, quin res prospere
cessura sit, certe pro meo incredibili erga te studio
valde opto, ut conatum hunc gloriae plenum pro-
pediem ii excipiant honores, qui te in eo dignitatis
gradu collocent, quem maiores tui, heroes in to-
ga, in re publica cum immortalis gloria tenuerunt.
Vale.

1. 11-

107
D
MC

gerent,
quae sine
splendore
Certe si
gentibus
tus Prin
quo mi
DISS. H
eveham
dicam.
confirm
rentem
cienti,
munific
meosque
Parente
TIO,
AC GL
munific
cessore,
tus, nec
AC SI
mis cu



esset, ne
actis, tam
iperentur.
mmendet
hacc vir
id obstat,
VEREN
ES, illam
vestro ad
alienis me
enim Pa
iam impi
ae atque
atum me,
doleam.
MAURI
E, PIAE
RIAE, ac
sdem suc
us iudica
NDISS.
ES fun
gib Quam
gratiam

gra
& n
cet
im
citu
qvo
aliu
dac
mi
mia
ad
para
REV
inso
rebu
argu
quae
la C
itaq
REV
pro
atqv
stitu

